

Socijalna inovacija u isporuci usluga: novi partneri i pristupi

Izvršni sažetak

Uvod

U ovom su izvješću predstavljeni rezultati istraživačkog projekta u kojem se istraživalo uključivanje novih partnera u socijalnu inovaciju – poglavito uključivanje socijalnih partnera, civilnog društva i osoba u teškim situacijama. U smislu tog istraživanja „socijalna inovacija“ definira se kao nove ideje (proizvodi, usluge i modeli) koje istodobno rješavaju društvene izazove, zadovoljavaju socijalne potrebe i stvaraju nove socijalne odnose među predmetnim skupinama. Socijalna inovacija može uključivati razne aspekte, kao što su: novo sudjelovanje u odlučivanju, usluge koje utječu na socijalnu situaciju posebnih ciljanih skupina (a koje se pružaju uz naplatu ili bez nje) te promjene u sustavima socijalne skrbi. Ona je dio razvoja kulture i promjene društva.

To se istraživanje provodilo na razini Europske unije, usredotočujući se uglavnom na ulogu Europskog socijalnog fonda (ESF) u socijalnoj inovaciji, te u šest država članica: Austriji, Bugarskoj, Irskoj, Italiji, Poljskai Švedskoj. U njemu su ispitivane inovacija i kultura socijalnog partnerstva u svakoj državi te se analiziralo u kojoj je mjeri politika Europske unije potaknula razvoj politika na nacionalnoj razini. To istraživanje obuhvaća i tri studije slučaja provedene u Irskoj, Sloveniji i Švedskoj, koje predstavljaju inicijative u čije su osmišljavanje i provedbu bili uključeni socijalni partneri ili osobe u teškim situacijama.

Cilj ove studije jest na temelju činjeničnih dokaza obogatiti debatu u politici socijalne inovacije te pridonijeti boljem razumijevanju učinkovitih i održivih procesa. Još jedan cilj ove studije jest istražiti na koji se način socijalna inovacija može najučinkovitije podržati u različitim fazama: od pokretanja programa, preko dosljedne isporuke usluga dobre kvalitete, pa sve do utvrđivanja dobre prakse.

Politički kontekst

Socijalni i ekonomski izazovi 21. stoljeća zahtijevaju novi pristup analizi i provedbi inovacije općenito, a posebno socijalne inovacije. Socijalna se inovacija sve više smatra načinom kompenzacije za neučinkovitost kako države tako i gospodarstva u rješavanju ne samo oskudice, nego i većih izazova, kao što su starenje društva i klimatske promjene. Međutim, nije svaki novi način rješavanja socijalnih izazova ujedno i socijalna inovacija: baš kao što se tehničke inovacije smatraju inovacijama tek kad se mogu staviti na tržište, tako i socijalna inovacija mora omogućiti održivu korist svojim korisnicima.

Trenutno je socijalna inovacija točka broj jedan na dnevnom redu politike Europske unije. Strategija rasta Europa 2020. eksplicitno upućuje na socijalnu inovaciju. Njezine dvije najvažnije inicijative jesu „Europska platforma protiv siromaštva i socijalne isključenosti“ i „Inovacijska unija“.

Socijalna inovacija sve se više smatra pomoćnim alatom za postizanje ključnih ciljeva koje si je Europska komisija zadala u svojem Priopćenju o paketu mjera za ulaganja u socijalnu politiku, „Na putu ka socijalnim ulaganjima za rast i koheziju“.

Osnovni pokazatelji programa na nacionalnoj razini

Uključenost socijalnih partnera i nevladinih organizacija u osmišljavanje i primjenu socijalne inovacije razlikuje se u šest proučavanih država članica, baš kao što se razlikuje i razumijevanje te koncepcije. Osnovna područja interesa analize bili su programi i inicijative u trokutu politika „zapošljavanje–obrazovanje–socijalna pitanja“.

Većinu socijalno inovativnih programa i inicijativa financira ESF. Moguće je da je razlog tomu taj da se ti programi uklapaju u zajedničku strukturu te da se neprestance nadziru. Socijalno inovativni programi postoje i izvan područja primjene ESF-a, ali se obično ne označavaju kao „socijalna inovacija“.

Socijalni partneri – uz rijetke iznimke – nisu upoznati s koncepcijom socijalne inovacije. Međutim, na pojedinačnoj razini, neki su od njih uključeni u uvođenje i promidžbu socijalnih inovacija koje poboljšavaju uvjete za marginalizirane skupine, primjerice za ljude izvan tržišta rada.

Nevladine organizacije često provode socijalne inovacije premda je njihova uključenost u samo osmišljavanje programa uglavnom neslužbena, dok civilno društvo ili sektor volonterstva nisu službeno uključeni u ESF na razini Europske unije.

Oni koji rade u sektoru volonterstva općenito povezuju ideju socijalne inovacije s ESF-om, posebno u pogledu rada s ranjivim skupinama. Predstavnici udruga poslodavaca uglavnom je povezuju s koncepcijom „socijalnog poduzetništva“.

Spoznaje studija slučaja i političke smjernice

Važnost definicije – Partneri iz ovih studija slučaja nisu se usredotočili na definiciju socijalne inovacije. Socijalna inovacija kao takva nije bila pokretač ni polazišna točka za uvođenje inicijative. To je u skladu sa saznanjima analize provedene u šest država članica, što ukazuje na to da se inicijative koje izravno upućuju na socijalnu inovaciju mogu pronaći uglavnom u sklopu ESF-a. Zbog široke definicije tog pojma mnogi se različiti projekti mogu smatrati socijalnom inovacijom.

Odgovori na izazove/sporna pitanja – Svim pojedinačnim projektima zajedničko je to da oni prije odgovaraju na lokalne izazove nego da se uklapaju u veću sliku. A to implicira da je moguće stvoriti okružje koje olakšava stvaranje većeg broja takvih inicijativa odozdo prema gore, a koje se bave pitanjima koja još uvijek nisu stigla do donositelja odluka na najvišoj razini.

Oslanjanje na pojedince – Došlo se do spoznaje da su presudni čimbenik predanost i entuzijazam ljudi uključenih u pokretanje i vođenje programa. Međutim, takvo oslanjanje na određene pojedince može oslabiti održivost projekta u slučaju promjene upravljačkih struktura. Jake veze s drugim zainteresiranim skupinama i strukturama mogu tim pojedincima pružiti podršku koja im je potrebna, a time im pomoći i u postavljanju jačih temelja i dužem životnom vijeku tih projekata.

Održivost – Biti dijelom većeg, jasnijeg okvira može pomoći pojedinačnim projektima da budu i dugoročno održivi. Međutim, ipak treba održavati ravnotežu kako bi se omogućila fleksibilnost povezana s aktivnostima manjih razmjera.

Uključivanje zainteresiranih skupina – Zbog uključenosti različitih skupina trebalo bi postojati bolje razumijevanje potreba korisnika. A ta će suradnja pomoći da očekivanja objiju strana postanu realističnija.

Bolja evaluacija – I dok se sve više traži da projekti obuhvaćaju niz ciljeva, čini se da nema dovoljne usredotočenosti na evaluaciju tih ciljeva u programima velikih razmjera. Potrebno je poduzeti više u cilju osiguravanja sustavne evaluacije tih inicijativa.

Poboljšanje financiranja – Mnogi od ovih programa funkcioniraju na načelu jednokratnog projekta, a istodobno nastoje osigurati dugoročne posljedice. Davanje financijskih sredstava trebalo li ipak slijediti održivi put koji je lakše predvidjeti. Osim toga, treba istražiti i nove načine osiguravanja dodatnog privatnog financiranja.

Dodatne informacije

Izvešće *Social innovation in service delivery: New partners and approaches* (Socijalna inovacija u isporuci usluga: novi partneri i pristupi) možete naći na web stranici:
<http://www.eurofound.europa.eu/publications/htmlfiles/ef1354.htm>

Za dodatne informacije obratite se Anni Ludwinek, menadžeru istraživanja, na adresu: alu@eurofound.europa.eu